

Reservationer:

af Herr *Grefve Mörner* emot den af Utskottet begagnade motiveringen;
af Herrar *Johannes Jonson*, *Magnus Jonsson* och *Smedberg*, hvilka
ansett, att motionen på det sätt bort bifallas, att till § 11 mom. 2 hade
fogats det tillägg: »dock må ingen för mer än ett bo eller ett bolag talan
föra»; samt
af Herr *Anders Persson*.

N:o 21.

Ank. till Riksd. Kansli den 5 Mars 1881, kl. 2 e. m.

*Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion med förslag till
förändrad lydelse af Förordningen angående arfsrätt för
oäkta barn den 14 April 1866.*

Genom Förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 April 1866 är med ändring af hvad 8 kap. 7 § Ärfdabalken stadgar derom, att barn, som äro aflade i lönskaläge utan äktenskapslofven, eller i hordom, ej må taga annat arf, än efter egna barn och bröstarfvingar, förordnadt, att oäkta barn, som ej är afladt under modrens äktenskap eller i förbudna led, må, derest modren låtit såsom sitt barn anteckna det i kyrkoboken för den församling i hvilken hon då var kyrkoskrifven, lika med äkta barn taga arf efter sin moder i den egendom, som ej utgör bröstarfvinges laglott.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 81, föreslår nu Herr *A. F. Pettersson*, att Riksdagen ville besluta följande förändrade lydelse af förenämnda förordning:

»Med ändring — — — — —
förordnas, att oäkta barn, som ej är afladt under modrens äktenskap eller i förbudna led, må lika med äkta barn taga arf efter sin moder.»

Såsom motiv för detta förslag anför motionären, att han ej kunde finna det vara med rättvisa öfverensstämmande, att, derest modern, vare sig af oförstånd, blygsel, fräckhet eller med beräkning för egen framtida bättre utkomst, försummat eller, innan sin plötsliga död, ej hunnit i kyrkoboken »såsom sitt barn» låta anteckna af henne framfödt lefvande oäkta barn, samma barn ej skulle ega arfsrätt efter sin moder. Ej heller kunde motionären finna någon giltig orsak, hvarför det oäkta barn, som modern behörigen i kyrkoboken låtit anteckna såsom sitt barn, icke finge räknas såsom moderns bröstarfvinge och vara lika berättigadt till arf efter henne som det barn, hvilket blifvit afladt under äktenskapslöfte eller eljest under sådana förhållanden, att det enligt lag njöte äkta barns rätt.

Motionärens förslag går sålunda derpå ut, dels att för oäkta barns rätt att åtnjuta arf icke vidare skulle erfordras moderns inför vederbörande prest afgifna och i kyrkoboken antecknade erkännande af, att det oäkta barnet är hennes, utan allenast vanlig bevisning om barnets härkomst, dels ock att det oäkta barnet skulle erhålla samma rätt till arf som moderns äkta bröstarfvingar.

Hvad nu beträffar den första delen af förslaget, så inhemtas af de förhandlingar, som föregingo den ifrågavarande förordningens antagande, att uti det förslag till författning i ämnet, öfver hvilket Högsta Domstolen den 22 Mars 1865 afgaf utlåtande, föreskrefs såsom vilkor för arfsrättens åtnjutande, att det oäkta barnets moder, i följd af behörig anteckning i kyrkoboken, skulle vara känd. I den Kongl. proposition, som framlades vid 1865—1866 års riksdag och, af Rikets Ständer godkänd, ligger till grund för gällande förordning i ämnet, är detta vilkor ändradt derhän, att modern skall hafva låtit i kyrkoboken anteckna barnet såsom sitt barn. Anledningen till denna bestämmelse, om hvars införande en ledamot i Högsta Domstolen vid förslagets granskning derstädes erinrat, angafs vara den, att ett sådant erkännande af modern borde betraktas såsom ett vilkor för den presumption af den afidnas ej tillkännagifna yttersta vilja, som skulle kunna antagas såsom grund för ifrågavarande arfsrätt.

Af Högsta Domstolen är sedermera den 18 Maj 1876 i ett särskildt mål meddelad dom, om hvilken i Högsta Domstolens minnesbok förekommer följande anteckning:

»En i kyrkobok befintlig anteckning om en afidnen qvinna, att hon har ett oäkta barn, ansågs af Högsta Domstolen icke i och för sig utgöra bevis derom, att qvinnan låtit anteckna barnet såsom sitt, så att detta må ega, enligt förordningen den 14 April 1866, taga arf efter modern.»

Utskottet finner väl den uppfattning, enligt hvilken ett oäkta barns arfsrätt grundar sig icke på födseln allena, utan jemväl på presumptionen om moderns befintliga, ehuru ej tillkännagifna yttersta vilja, vara den rigtiga, men anser lagens fordran, att anteckning i kyrkoboken ovilkorligen skall visas hafva skett på särskildt föranstaltande af modern, vara alltför sträng, samt att felande bevisning i detta hänseende icke bör utgöra hinder för tillämpning af den gifna arfsrätten, allenast dylik anteckning eljest kan antagas hafva behörigen tillkommit. Det torde nemligen, vare sig i följd af okunnighet om lagens föreskrifter eller af andra orsaker, endast i sällsynta fall inträffa, att modern till ett oäkta barn sjelf eller genom annan, som kan från henne visa behörig fullmakt, infinner sig hos vederbörande prest för att få anteckningen i kyrkoboken verkställd; och när modern vid barnsörden aflider, kan hon icke vidtaga någon åtgärd för vinnande af en dylik anteckning. Oftast läser, efter hvad Utskottet inhemtat, tillgå så, att, när ett oäkta barn föres till församlingens prest för att döpas, de personer, hvilka medfölja såsom dopvittnen, uppgifva hvem som är barnets moder, och att denna uppgift antecknas i kyrkoboken. Då nu dessa dopvittnen antagligen ega säker kännedom om barnets moder, och den omständighet, att de på moderns begäran föra barnet till dopet, tillika utmärker, att modern erkänner barnet såsom sitt, bör något tvifvel om riktigheten af deras uppgift i allmänhet icke förefinnas. Skulle åter någon gång dylikt tvifvel uppstå, läser väl presten icke underlåta att, sin embetspligt likmätigt, påfordra ytterligare upplysningar, innan anteckning i kyrkoboken eger rum. Han blir emellertid oftast i tillfälle att inom kort vinna bekräftelse på rätta förhållandet, då modern efter sitt tillfrisknande från barnsörden af honom kyrkotages.

Det synes Utskottet sålunda, som skulle befintligheten af en anteckning i kyrkoboken uti antydt hänseende böra antagas innebära en presumption om moderns vilja att erkänna det oäkta barnet såsom sitt, äfvensom, i följd häraf, att ett förändradt stadgande i sådan rigtning kunde införas i lagen utan att rubba grundsatsen om arfsrättens beroende af moderns förutsatta, ehuru ej tillkännagifna yttersta vilja. Det läser väl ock på grund af moderskärleken kunna såsom regel antagas, att hvarje moder äfven för sitt oäkta barn hyser den känsla, att, der icke särskilda förhållanden ega rum, den förutsättning om hennes yttersta vilja icke vore vågad, att hon önskar bereda sitt barn den arfsrätt, hvarom nu är fråga.

Af det anförda följer emellertid, att Utskottet icke kan godkänna hvad motionären föreslår beträffande en utsträckt tillämpning af oäkta barns arfsrätt ända derhän, att anspråk derå skulle kunna göras gällande efter moderns död, utan att under hennes listid något antagligt betryggande vunnits derom, att hon erkänt barnet såsom sitt.

Att, på sätt motionären vidare föreslagit, tillägga oäkta barn arfsrätt efter moder lika med äkta barn i all hennes egendom, skulle innebära ett erkännande af en annan grund för familjen och densammas rättigheter, än det lagliga äktenskapet; och härtill kan Utskottet icke lemna sitt bifall.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får Utskottet, med anledning af förevarande motion, hemställa,

att Riksdagen ville för sin del, med upphäfvande af Förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 April 1866, antaga en så lydande

Förordning angående arfsrätt för oäkta barn.

Med ändring af hvad 8 Kap. 7 § Ärfdabalken stadgar derom, att barn, som äro aflade i lönskaläge utan äktenskaps lofven, eller i hordom, ej må taga annat arf, än efter egna barn och bröstarfvingar, förordnas, att oäkta barn, som ej är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, må, derest det blifvit såsom hennes barn antecknad i kyrkoboken för den församling, i hvilken hon då var kyrkoskrifven, lika med äkta barn taga arf efter sin moder i den egendom, som ej utgör bröstarfvinges laglott.

Stockholm den 5 Mars 1881.

På Lag-Utskottets vägnar:

G. LAGERSTRÅLE.

Reservationer:

af Herrar *Thomasson, Lothigius, Asplund* och *Samzelius*, hvilka ansett motionen icke böra till någon åtgärd föranleda; samt af Herrar Grefve *Mörner* och *Fröberg*.

Herr *H. A. Widmark* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i motionens behandling inom Utskottet.